

Inspektion av utbildningen vid den fristående grundskolan och förskoleklassen Friskolan Lyftet i Gävle kommun

Bakgrund

Skolverket har till uppgift att utöva tillsyn över och granska kvaliteten i utbildningen vid fristående förskoleklasser och fristående grundskolor. Inspektionen avser att kontrollera att de krav som ställs för godkännande och rätt till bidrag alljämt uppfylls av skolan.

Skolverket har genomfört inspektion av utbildningen vid Friskolan Lyftet i Gävle kommun.

Skolverkets bedömning och beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att verksamheten på Friskolan Lyftet övergripande är av god kvalitet som ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för förskoleklassen och grundskolan.

Inspektionen visar dock på vissa områden som behöver utvecklas (förbättringsområden) samt vissa brister i verksamheten i förhållande till författningarna (kritikområden). Dessa redovisas nedan.

Förbättringsområden

Skolverket har i den bilagda rapporten uppmärksammat huvudmannen på följande område där skolan behöver utveckla sin verksamhet:

- Kopplingen mellan mål, resultat, analys och åtgärder bör göras tydligare i skolans kvalitetsredovisning bland annat med avseende på skolans resultat avseende normer och värden.

Kritikområden

Av bilagda rapport framgår att det även finns brister i verksamheten i förhållande till författningarna:

- Undervisande lärare undertecknar inte betygskatalogen (7 kap. 4 § grundskoleförordningen).

Uppföljning

Senast den 19 december 2005 skall huvudmannen redovisa till Skolverket vilka åtgärder som vidtagits inom kritikområdena. I övrigt framförs i rapporten påpekanden och rekommendationer vad gäller kvaliteten i verksamheten. Huvudman-

nen förväntas förbättra kvaliteten inom dessa områden i ett fortsatt kvalitetsarbete. Skolverket avser att följa upp kvalitetsförbättringarna inom cirka 2 år.

På Skolverkets vägnar

Leif Davidsson
Avdelningschef

Malin Winbladh
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Marie-Hélène Ahnborg samt undervisningsråden Per Andersson och Claes-Göran Aggebo deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till
Gävle kommun
Enligt fastställd sändlista

Inspektion av utbildningen vid den fristående grundskolan och förskoleklassen Friskolan Lyftet i Gävle

1 Inspektionens syfte och genomförande

Utbildningen vid fristående skolor för skolpliktiga står enligt 9 kap. 11 § skollagen under tillsyn av Statens skolverk. Skolverket skall också enligt sin instruktion granska kvaliteten i skolväsendet. Med anledning av detta har Skolverket genomfört en inspektion av Friskolan Lyftet i Gävle.

Detta är Skolverkets första inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet 2001. Inspektionen har bestått av dokumentstudier samt ett besök vid skolan den 17 mars 2005 utfört av undervisningsråden Malin Winbladh och Monica Norberg. Vid besöket fördes samtal med företrädare för skolans styrelse, rektorn, lärare, skolsköterskan, elever och föräldrar. Dessutom granskades samtliga lokaler, utrustning och läromedel och ett antal lektioner följdes.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Gävle kommun angående dess rätt till insyn i skolans verksamhet. Kommunen har inte utnyttjat sin rätt till insyn i verksamheten.

Inspektionen har inriktats på att kontrollera om skolans utbildning uppfyller kraven för godkännande och rätt till bidrag enligt 9 kap. 2 §. Inspektionens uppgift är att klargöra om och hur väl en verksamhet fungerar i förhållande till bestämmelserna i skollagen och andra författningar. Den rättsliga regleringen framgår av bilaga 1.

Alla faktauppgifter i rapporten är, om inte annat anges, hämtade ur den dokumentation som skolan har lämnat till Skolverket eller den information som lämnats av ledningen för skolan. Huvudmannen för Friskolan Lyftet har givits möjlighet att lämna synpunkter på rapportens faktadel.

2 Allmänna förutsättningar för verksamheten

2.1 Skola

Friskolan Lyftet är en fristående skola belägen på Vinddraget 20 B i Gävle. Skolan godkändes som en fristående grundskola för årskurs 1-6 (dnr 1999:1178) och förskoleklass (dnr 1999:3005) med planerad start läsåret 2000/2001. Skolan ansökte senare om att inleda verksamheten läsåret 2001/2002 vilket godkändes. Från och med läsåret 2003/2004 har skolan rätt till bidrag för utökad verksamhet gällande årskurserna 7-9 (dnr 2002:1379). Skolverket medgav då även att skolan får anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Skolan har allmän inriktning.

Skolan har en förskoleklass och en klass vardera i årskurserna 1-8, skolbarnsomsorg för förskoleklass och årskurs 1-2 samt fritidsklubb för årskurs 3-6. Inspektionen avser dock endast förskoleklass och grundskola.

2.2 Huvudmannens rättskapacitet

Huvudman för skolan är Friskolan Lyftet AB med organisationsnummer 556604-4599. Rättskapaciteten har verifierats genom registreringsbevis.

2.3 Stabilitet

Ekonomi

Skolverket har tagit del av årsredovisningen för räkenskapsåret 2002/2003. Redovisningen visar på ett överskott. Skolan använder sig av auktoriserad revisor.

Elevantal

Vid inspektörernas besök hade skolan 155 elever inskrivna i förskoleklass och årskurs 1-8, varav 20 stycken går i förskoleklassen. Storleken på klasserna varierar från 12 elever (årskurs 3) till 20 elever (årskurs 6). Skolan har kö till sin förskoleklass på en 5-6 elever. Enligt rektor är elevunderlaget stabilt och man ser ett ökat intresse för att söka sig till skolan. Fullt utbyggt planerar skolan att ha 200 elever.

2.4 Principer för intagning

Skolan är öppen för alla elever. Som urvalsgrund gäller anmälningsdatum och syskonförtur. Vill man återropa syskonförtur måste anmälan göras den 31 december året innan eleven skall börja.

2.5 Skolhälsovård

Skolsköterska finns på skolan tisdagar jämna veckor. Dessutom finns en skolläkare kopplad till verksamheten. Skolsköterskan erbjuder tre allmänna hälsokontroller. Dessa erbjuds i förskoleklassen, årskurs 5 och 8. Härutöver erbjuds eleverna att konsultera skolsköterskan vid behov.

Skolan har ett avtal med kommunen att använda sig av deras stödteam. Detta ger tillgång till specialpedagog, kurator, skolläkare och psykolog.

2.6 Registerkontroll

Enligt uppgift från rektorn finns erforderliga registerutdrag ur Rikspolisstyrelsens belastningsregister för personal som har anställts efter den 1 januari 2001.

2.7 Avgiftsfri utbildning

Undervisningen vid Friskolan Lyftet är avgiftsfri. Skolan erbjuder kostnadsfri lunch. Vid friluftsdagar erbjuds vissa aktiviteter såsom bowling och besök i simhallen till självkostnadspris.

2.8 Bedömning

Skolverket bedömer att Friskolan Lyftet uppfyller författningarnas krav avseende de allmänna förutsättningarna för verksamheten.

3 Utveckling och lärande respektive kunskaper och färdigheter

3.1 Skolans organisation och ledning

Skolans styrelse har tre ledamöter. Rektor är ordförande. Styrelsen fattar beslut om budget och verksamhetsramar. Den pedagogiska ledningen utövas av rektor som även har personalansvar. Rektor har förskollärarytbildning, arbetslagsledarutbildning och olika typer av ledarskapskurser i friskoleförbundets regi. Innan rektor tillträdde sin tjänst har hon tjänstgjort som lärare och arbetslagsledare. Skolans lärare träffas en gång i veckan för planering av verksamheten.

3.2 Lärarkompetens

All undervisande personal på skolan har lärarutbildning och utbildning för de ämnen de undervisar i förutom i hem- och konsumentkunskap. En av lärarna i SO-ämnen kompletterar sin utbildning med hem- och konsumentkunskap på högskolan i Gävle. I rekryteringen har man eftersträvat en bred ämneskompetens bland lärarna som helhet. För att täcka in samtliga ämnen på grundskolan timanställer man språk- och bildlärare och samarbetar med Andersbergsskolan om slöjdlärare. Samtliga lärare skall genomgå utbildning i livskunskap. Rektor har planerat kompetensutvecklingen utifrån skolans behov men försöker även tillgodose individuella önskemål. Lärarna anser att den kompetensutveckling som erbjuds är tillräcklig och av god kvalitet.

3.3 Lokaler och utrustning

Skolans lokaler är inrymda i tre byggnader i nära anslutning till Andersbergs centrum och friluftsområden. Inför läsåret 2004/2005 fick man tillgång till ett nyrenoverat tegelhus för årskurs 5-9. Vid renoveringen anpassades lokalerna till skolans behov och arbets sätt och man iordningställde lokaler för undervisning i NO-ämnen och hem- och konsumentkunskap. Lokaler för slöjd och idrott hyr skolan i Andersbergsskolan som ligger inom 200 meter.

De elever och lärare inspektörerna talade med vid sitt besök var nöjda med skolans lokaler och utrustning.

3.4 Undervisningens innehåll och arbetsformer

Verksamheten vid Friskolan Lyftet har en allmän inriktning och avser att följa samtliga styrdokument som gäller för det obligatoriska skolväsendet. Förskoleklassen omfattar de föreskrivna 525 timmarna. Timplanen för grundskoledelen följer bilagan till skollagen.

Skolan följer de nationella kursplanerna. I skolans dokumentation finns konkretiserade kunskapsmål i svenska, engelska och matematik. Målen är uppbyggda som "murar". Varje ämne (svenska, engelska och matematik) har en mur för årskurs 1-5 och en för årskurs 6-9. För övriga ämnen finns inga lokala konkretiseringar av kursplanerna.

Arbetsättet är till stor del temainriktat och man samarbetar både ämnesintegrerat och över årskurserna. Utöver gemensamma teman finns även teman som genomförs inom klassens ram.

Utöver ämnesundervisningen har eleverna schemalagd tid för klassråd, livskunskap och planeringstid. Varje vecka skall eleverna ägna sig åt planerad fysisk aktivitet vid ett par tillfällen. De mindre barnen förlänger en rast för lek och rörelse, vid inspektörernas besök åkte man pulka. De äldre barnen skall själva planera och ta ansvar för att de rör sig minst två 30 minuters pass under veckan. Flera av eleverna tar en promenad med en kamrat.

Som elevens val erbjuder skolan läsåret 2004/2005 dans, fotboll, skoltidning, ma/no – fördjupning. Elevens val erbjuds från årskurs 4. Som språkval erbjuds tyska, franska, spanska och svenska/engelska. För att en språkgrupp skall starta vid skolan har man som policy att minst fem elever måste välja språket. Vid inspektörernas besök fanns språkgrupper i svenska/engelska, tyska och spanska. Gruppen i tyska hade startat med fyra elever för att stimulera eleverna att välja språk.

3.5 Skolans resultat och betygssättning

Friskolan Lyftet satte betyg i årskurs 8 för första gången höstterminen 2004. Samtliga lärare som satte betyg har erfarenhet av detta från kommunala skolor. Skolan håller på att utarbeta strategier för att säkerställa att man har en likvärdig betygssättning och bedömning och man kommer att delta i nationella prov i årskurs 5 och 9 samt i kommunens diagnoser i matematik och svenska för årskurs 2. Dessutom har man utarbetat egna diagnoser i svenska för årskurs 4. De äldre eleverna upplever att skriftliga prov är det viktigaste bedömningsunderlaget inför betygssättning.

Skolan har upprättat en betygs katalog men betygen har inte signerats av undervisande lärare.

Varje elev har en egen studieplan som följs upp individuellt. Studieplanen bygger på ”murarna” i svenska, engelska och matematik. För de elever som inte når upp till de av skolan utformade målen utarbetas åtgärdsprogram tillsammans med elever och vårdnadshavare.

Resultaten på de nationella proven i årskurs 5 våren 2004 visar att andelen elever som nått upp till målen på samtliga delprov var:

Engelska 92 %

Matematik 73 %

Svenska 92 %

För att förbättra resultatet i matematik har man lagt in extra tid för samtliga elever totalt och under årskurs 4 och 5. Den extra utlagda tiden är en förstärkning av matematiken inte en omDispositionering av tiden för ämnet i grundskolan.

3.6 Bedömning

Skolverket bedömer att förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och kan ligga till grund för fortsatt skolgång samt att grundskolan ger kunskaper

och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan förmedlar.

Friskolan Lyftet har ansökt om och givits rätt att utfärda betyg enligt 7 kap. grundskoleförordningen. När det gäller handhavandet av betygskatalogen skall skolan därför se över och förändra sina rutiner så att de följer grundskoleförordningen.

4 Allmänna mål och värdegrund

4.1 Skolans mål och värdegrund

Friskolan Lyftet beskriver i sin kvalitetsredovisning fyra nyckelbegrepp för skolan. Dessa är glädje, trygghet, gemenskap och engagemang. Enligt elever, föräldrar och personal som inspektörerna intervjuat har skolan ett aktivt arbete för att skapa en trygg miljö där alla känner sig delaktiga.

4.2 Skolans arbete mot kränkande behandling och för jämställdhet

Friskolan Lyftet arbetar förebyggande mot mobbing och kränkande behandling genom schemalagd livskunskap, återkommande inslag av trygghetsövningar, rastvakt och små klasser där varje individ har möjlighet att bli sedd. Tendenser till kränkande behandling och trakasserier tas upp direkt. Elever, personal, föräldrar och skolledning ger en entydig bild av detta arbete men trots detta vittnar elever och personal vid skolan att enstaka trakasserier förekommer.

Skolan har en trygghetsplan som innehåller kontroll, i form av en blankett som ska lämnas ifylld till skolan, över att förälder och elev tillsammans tagit del av innehållet. Dessutom finns en kortfattad handlingsplan samt utdrag ur skollag och grundskoleförordning. En ”mobbingplan” har utarbetats som skulle behandlas vid ett föräldramöte veckan efter inspektörernas besök. Inspektörerna fick se ett utkast som även föräldrarna fått som diskussionsunderlag.

Trygghetsplanen innehåller även gemensamma regler för elever, personal och föräldrar. Reglerna har utarbetats av föräldraråd och personal. Elevråden har fått lämna synpunkter. Samtliga intervjugrupper på skolan som inspektörerna träffat kände till reglerna.

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolan har två elevråd, ett för förskoleklass samt årskurs 1-4 och ett för 5-8. Två elever från varje klass röstar fram till elevrådet som består av elever och en lärare. Elevrådet för årskurs 5-8 har elever i årskurs 8 som ordförande och sekreterare. Elevrådet arbetar mycket med frågor som rör lokaler, skolgård, regler och mat.

De elever som inspektörerna mötte uppgav att de har ett visst inflytande över undervisnings- och redovisningsformer och att läraren beaktar elevernas synpunkter och åsikter om undervisningen.

4.4 Allsidighet och saklighet i undervisningen

Skolan följer Lpo 94 och använder traditionella läromedel. Eleverna söker även information på Internet och skolan har ett lånekort på det kommunala biblioteket i Andersbergs centrum.

4.5 Elever i behov av särskilt stöd

Åtgärdsprogram utformas för elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen. Rektor ansvarar för upprättande och uppföljning av åtgärdsprogrammen. Vid inspektörernas besök fanns det ca 15 elever som hade ett åtgärdsprogram. Rektor och den lärare som ansvarar för de aktuella stödinsatserna följer kontinuerligt upp att insatsen har avsedd effekt. Allt stöd genomförs inom ramen för klassen eller genom extra undervisning utanför ordinarie lektionstid enskilt eller i en mindre grupp.

4.6 Skolans kontakt med hem, samhälle och arbetsliv

Utvecklingssamtal erbjuds elever och föräldrar varje termin. Vid samtalen diskuteras elevens personliga utveckling och kunskapsutveckling. Samtalen upplevs fylla sitt syfte enligt de föräldrar och elever som inspektörerna samtalade med. Klassläraren håller kontinuerlig kontakt med sina elevers hem. Skolan har ett föräldraråd med en föräldrarepresentant från varje klass. För information till allmänheten, blivande elever, elever och föräldrar har skolan en webbsida.

Eleverna som går i årskurs 8 har 2 veckors praktisk arbetslivsorientering.

4.7 Bedömning

Skolverket bedömer att Friskolan Lyftet uppfyller kraven att utbildningen skall motsvara de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning i det offentliga skolväsendet.

5 Skolans kvalitetsarbete

5.1 Skolans arbete med kvalitetsfrågor

Skolan har en kvalitetsgrupp som består av en representant för Friskolan Lyftet AB som även är anställd på skolan och en lärare. Kvalitetsgruppen arbetar fram och följer upp kvalitetsredovisningen. Kvalitetsredovisningen förankras bland personal och föräldrar som får lämna synpunkter och förslag. Utöver arbetet med kvalitetsredovisningen arbetar kvalitetsgruppen med uppföljning och utvärdering och har bland annat skickat ut brukarenkäter till samtliga elever och föräldrar.

5.2 Skolans kvalitetsredovisning

Resultaten som redovisas i skolans kvalitetsredovisning är en sammanställning av resultat från nationella proven i årskurs 5 som ligger i en bilaga. Man hänvisar även till en enkätundersökning bland föräldrar och elever med frågor som handlar om elevernas arbetsmiljö och trivsel. Det framgår inte av kvalitetsredovisningen vilka nationella mål man avser att utvärdera med hjälp av enkäten. Resultat inom övriga målområden saknas. Under rubriken "analys och åtgärder" beskriver man åtgärden om extra tid i ämnet matematik för samtliga elever som beskrivits i kapitel 3.5.

Kvalitetsredovisningen saknar en analys av resultaten men beskriver både under rubriken ”mål” samt under rubriken ”åtgärder” olika åtgärder som skolan skall vidta. För flertalet av dessa åtgärder framgår inte på vilket sätt de skall bidra till en ökad måluppfyllelse.

5.3 Bedömning

För att kvalitetsredovisningen skall kunna fungera som ett hjälpmedel för att utveckla och förbättra verksamheten krävs det att den är en bedömning av i vilken utsträckning målen för utbildningen förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse.

Friskolan Lyftets kvalitetsredovisning innehåller delar som naturligt hör hemma i en sådan. Skolverket finner samtidigt att kvalitetsredovisningen som helhet kan och bör utvecklas för att kunna fungera som ett faktiskt hjälpmedel i skolans kontinuerliga uppföljnings och utvärderingsarbete. Framförallt behöver skolan, enligt Skolverket, utveckla kvalitetsredovisningen så att det framgår hur mål, bedömning av måluppfyllelse och åtgärder hänger samman. Skolverket förutsätter att Friskolan Lyftet beaktar dessa påpekanden vid utarbetandet av kommande kvalitetsredovisningar.

Skolverket vill göra skolan uppmärksam på att den förändring av förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet som trädde i kraft den 15 augusti 2005 föreskriver att även elever skall medverka i utarbetandet av kvalitetsredovisningen.

Rättslig reglering

Utbildningen i **fristående förskoleklasser** regleras i 2 b kap. skollagen. I 7 § anges vad som krävs för godkännande:

Utbildningen ”*skall godkännas, om*

1. *den stimulerar varje barns utveckling och lärande och kan ligga till grund för fortsatt skolgång, och*
2. *den även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.”*

Utbildningen skall godkännas om villkoren enligt ovan är uppfyllda, och om:

”...

1. *skolan står öppen för alla barn som har rätt till utbildning inom förskoleklassen, med undantag för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den fristående skolan,*
2. *skolan för undervisningen använder lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och*
3. *skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen och om antagningen till och ledningen av sådan utbildning.”*

Utbildningen vid **fristående grundskolor** regleras i 9 kap. skollagen. I 2 § anges vad som krävs för godkännande:

”En fristående skola, vars utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan (...) skall förmedla, skall godkännas, om

1. *skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,*
2. *huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,*
3. *skolan står öppen för alla barn som enligt denna lag har rätt till utbildning inom motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet, med undantag för sådana barn vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,*
4. *skolan har minst 20 elever, om det inte finns särskilda skäl för ett lägre elevantal,*
5. *skolan för undervisningen använder lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och*
6. *skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.*

En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning.”

Regeringen föreskriver sådana ytterligare villkor som omnämns i lagen ovan i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Enligt 1 kap. 2 a § skollagen skall skolan på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Vidare finns en hänvisning till bestämmelserna i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om skyldigheten att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd.

Enligt 9 kap. 7 § skollagen skall utbildningen vid fristående grundskolor vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen skall huvudmannen för en fristående skola anmäla till hemkommun om en skolpliktig elev är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak.

Enligt 9 kap. 16 b § skollagen gäller bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ skollagen om behörighet och anställningsvillkor även för fristående grundskolor och särskolor.

Enligt 14 kap. 7 a § skollagen skall skolan för elever i sådana fristående skolor som avses i 9 kap. erbjuda skolhälsovård som motsvarar den som ges inom motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet.

Huvudmannen skall iaktta sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

En fristående skola skall dessutom årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning enligt förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.